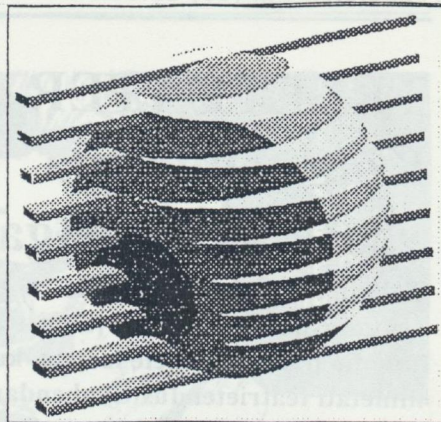

TEABE - *TELEKRAAT*

(23) 23. veebruar 1996

ETV

Teleteatril on sünnipäev

4. märtsil 1956. aastal oli ekraanil

Ed. Vilde "Nimekiri" –
esimene OMA lavastus

Gunnar Kilgase lavastus "Kala neljale" Teleteatris 1978. a.

TELETEATER

Kõige suurema vaatajaskonnaga teater

Tallinna Televisioonistuudio

asutamiskäskkirjaga 29. juunist 1955 kinnitati stuudio põhiülesannete loetelu, kus esikohal nimetati teatrietenduste vahendamist.

Liikuva ülekandejaama saamisega oldi usinad teatrietendusi vahendama. 1957. aastal võis vaataja näha 33 teatriõhtut, järgmisel aastal kasvas arv üle neljakümne.

Ent teletegijaid ei rahuldanud vahendajaroll. 15. detsembril 1955 näidati Londoni televisioonistuudiolt kingituseks saadud teletlavastust, W. Shakespeare tragöödiat "Romeo ja Julia". Et esimeseks ametlikult tööle vormistatud teleteatri töötajaks oli režissöör Leo Martin, kel olemas suured lavastajatöö kogemused, oli ootuspärane, et kunstilises programmis kasvas omalavastuste osa.

1. jaanuarist 1956 pearežissööri kohustusi täitma asunud Vello Rummo koondas enda ümber tugeva teatrilase ettevalmistuse ja teatritöö kogemustega režissööride, režissööri assistentide ja -abide grupi: G. Kromanov, V. Himbek, A. Kivirähk, V. Aruoja, E. Koppel, E. Nõmberg, H. Karro, A. Kruusement, F. Urve, K. Ruus, A. Rinne, M. Ots-Varnago, V. Koppel. 1957. aastal liitusid T. Kask ja A. Lepa, aasta hiljem E. Rauer, K. Garder, V. Kiple, L. Levald, A. Rüütlane. Esimeseks OMA lavastuseks sa Ed. Vilde jutustuse "Nimekiri" instseneering, mis oli ekraanil 4. märtsil 1956.

Paariminutilise kommentaari järel kandsid näitlejad Ed. Tinn, E. Liiger, E. Puudist, A. Suurorg, A. Jõgi, A. Kruusement ja A. Hõimre ette režissöör Leo Martini lavastatud loo arveteõiendamise süüüte inimestega aastal 1905. Režissööri assisteeris E. Nõmberg, abiks oli E. Reinart (Purje), toimetajarollis V. Raudsepp. Operaatoritöö oli I. Varandilt, Ü. Raudmäelt ja A. Püssilt, helimees oli E. Veber.

Ka järgmise tüki instseneeris Leo Martin, see oli I. Franko "Vahimajake nr. 27". Tüki tarvis tehti esimesed filmivõtted Eesti Televisioonis üldse. Sündmuste filmimine realses olustikus on teletöö eelis ning siitpeale hakati seda ka ohtralt kasutama. 26. augustil 1956 mängisid stuudios L. Martini juhtimisel A. Suurorg, V. Ratassepp, L. Tubin, L. Rummo, M. Luts, I. Tammur. Assisteerisid V. Himbek ja T. Vahi, abina

tegutsesid V. Aruoja ja H. Karro. Operaatorid olid Ü. Raudmägi, A. Püss, V. Kaljuvee, V. Vilms. Et suur osa lavastusest oli filmitud, siis pani G. Kromanov sügisel kogu sündmustiku 36-minutilise lühimetraažilise kunstilise filmi, mis oli ekraanil 12. detsembril ning mida on kümnekond aastat hiljemgi näidatud.

Teleteatri algusaastate kõige viljakamaks lavastajaks sai Virve Aruoja, kelle käe all valmis 15 aasta jooksul 32 uuslavastust. Neist saavutas Jüri Järveti kirjutatud (V. Panso jutustuse põhjal) "Näitleja Joller" sellise kunstiküpsuse, et see vormistati mängufilmiks ning läks nõukogude filmikunsti ajalukku kui esimene kunstiline telemängufilm. Televisiooni oma vahendeid ja teledramaturgia spetsiifilisi võtteid kasutades õnnestus V. Aruojal teha vaadatavaks teoseid, mis traditsioonilise teatri laval mõjule pääsenud poleks. Lavastus "Parkinsoni seadus" (peaosas Ants Lauter) tõestas teleteatri eeliseid. Kaheksasse ossa jaotatud tükk hoidis vaatajaid üle kahe kuu ootusärevuses. Muidugi mängis esimese teleseriaali edu juures suurt rolli ka Ants Lauteri suur talent ja näitlejameisterlikkus.

Teletlavastuste arvukuse kasv, samuti vaatajate elav huvi uue teatri etenduste vastu viis tegijad mõttele luua iseseisev struktuuriüksus – Teleteater.

42

Tallinna Televisioonistuudio

proovisaade pühapäeval, 4. märtsil kell 21.45

Ed. Vilde "Nimekiri"

Instseneeritud jutustus.

Sissejuhatuse autor: L. Martman

Instseneering: L. Martin

Toimetaja: V. Raudsepp

Režissöör: L. Martin

Assistent: E. Nõmberg

Abi: E. Reinart

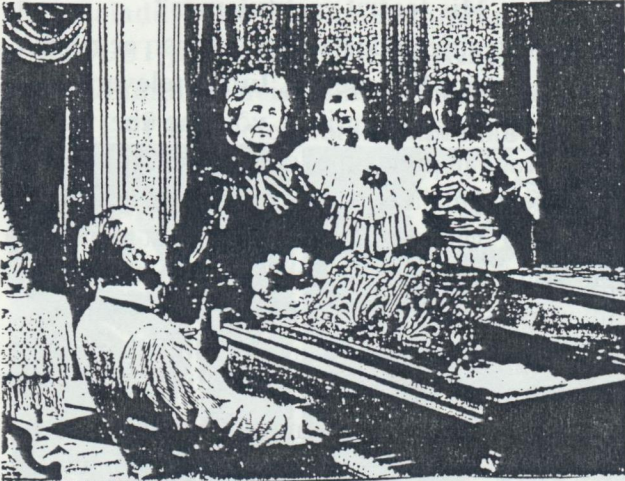
Esinevad: Ed. Tinn, E. Liiger, E. Puudist, A. Suurorg, A. Jõgi, A. Kruusement, A. Hõimre, L. Martman.

Kirjandus-dramaatiliste saadete vastutav toimetaja: *McRaudrey*

Režissöör: *Leo Martin*

TELETEATRIGA liitus 1969. aastal Gunnar Kilgas. Temalt on telekavva jõudnud ka kõige rohkem lavastusi - 36.

“Kala neljale” (1978, lavastaja G. Kilgas.) Ita Ever, Luule Komissarov, Ines Aru ja Heino Mandri.

Vello Rummo jutustab oma mälestustes (salvestatud 20. mail 1979): “Lõpetas just lavakunstikateedri esimene lend. Oli 1961. aasta. Tollal oli raadios kuuldemängude toimetaja Lennart Meri ja meie kahekesi tegime oma arust küllalt hea ja kavala ning aruka kalkultatsiooni, kuidas saaks televisiooni ja raadio juurde luua oma teatri. Luua omale alaline näitlejate kaader, kes esineks raadios publikule jne. Kõik oli juba klaar... See mõte ei mahtunud aga hästi ei kultuuriministri ega meie komitee esimehe pähe. Kõik teised teatrid alluvad kultuuriministeeriumile, see aga oleks üks niisugune süsteemist välja langev teater...” Kursus, mida viimase hetkeni uue teatri tarvis koos hoiti, suunati erinevatesse teatritesse laiali. Siitpeale hakati aga pidevalt kasutama nimetust TELETEATER. Muide, omaette struktuuriüksuseks sai Teleteater alles 1988. aastal, kuid ümberkorralduste ja uuenduste tuhinas viidi taas osakonna staatusesse, kus pesitseb tänini.

Ometi on Teleteater kasvanud ja läbi aastakümnete võitnud endale kõige suurema osa vaatajaskonnast. Luuleteater, novelliteater,

kirjandusteater, miniatuuride teater, tugitooliteater... Teleteater on köitnud pea kõiki meie lavastajaid. Ligi 400 esietenduse loojateks on neljakümne aasta jooksul olnud kogu meie teatri kaardivägi: V. Rummo, G. Kromanov, E. Rauer, I. Tammur, V. Panso, A. Rinne, E. Kaidu, T. Kask, E. Baskin, A. Orav, E. Kerge, I. Normet, M. Mikiver, A. Kivirähk, E. Hermaküla, A. Lepa, B. Drui, R. Trass, E. Spriit, R. Baskin, T. Kirss, J. Pihlak, V. Palm, G. Kordemets K. Lepik jne., kokku ligi 90 lavastajat. Toimetajatena on teatri loomingu eest võidelnud K. Ruus, V. Kruus, A. Maasik, H. Tiisväli, T. Pöder, K. Seppel, H. Ader, H. Reili jpt. Kunstnikest oli esimeseks nõuandjaks M. Säre, siis L. Andreeste koos arvukate entusiastidega : E. Kell, I. Lind, V. Pukk, S. Mere, J. Maisaar, M. Leis, L. Pihlak, T. Ubi, H. Uuetoa, G. Randla, A. Tarvas... Seegi rida saaks üpris pikk.

Teleteatri roll esteetiliste väärtuste looja ja kandjana on suur. Tõenäoliselt suurem, kui me seda esmapilgul taibatagi oskame.

Voldemar Lindström

Vilja Palm: "Rahast pole ju mõtet rääkida!"

● Kuidas elab meie õitsvas eas Teleteater täna?

V.P.: Lepime kohe kokku, et rahast ei räägi. Sel pole mõtet, kuigi kõigi meie kaunite plaanidega on nii, et pole üldse kindel, mis neist välja tuleb, kuna rahapuudus on suur...

● Räägime siis plaanidest.

Jah, räägiks sellest, mis olemas, tulemas ja teoksil. Montaažiküpsiks sai **August Mälgu** novellide ainetel lavastus "**Tuli sinu käes**". Lugu räägib pidalitõbistest ja -tõbilast, selle instseneeris ja lavastas **Ain Prosa**, kes teeb selle lavakooli diplomitööks. See on muide kõigi aegade jooksul esmakordne, et kõrgema lavakunstikooli lõpetaja teeb oma diplomitöö Teleteatris.

Päris hea koostöö on meil soomlastega. Valmis hakkab saama üks luurelugu "**Rotilõks**", mille stsenaarist ja režissöör on **Marjatta Cronvall**. Osa tegevusest toimub Lätis ja Eestis, võtteid tuleb Tallinnas, eesti näitlejatest teevad kaasa **Jüri Krjukov** ja **Maret Mursa**.

Teine koostööprojekt käsitleb **Aino ja Oskar Kallase** lugu. Soome stsenaaristid on üritanud Oskar Kallase isiku läbi näha nende kooselu, Aino Kalda loomingut, armusuhteid jne. 90-minutilise mängufilmi võtted toimuvad enamasti Eestis - Saaremaal, Hiiumaal, Tartus, Pilstveres jne.

Esimest korda Teleteatri ajaloos tuleb meile lavastama inimene väljastpoolt Eestit. Tulemas on Soome tuntud lavastaja **Jukka Sipilä**, kes hakkab tegema Martti Joenpolvi tükki "Halpa ammattimies". Eestikeelset nime meil praegu polegi talle veel.

● Kas koostööpartnereid on kerge leida?

Ma ütleksin – **oleks**, kui meil oleks võimalus käia EBU jt. korraldatud seminaridel. Mul on igal aastal hunnik kutseid, aga alati jääb asi põhiliselt raha taha pidama. Momendilgi on mul laual kutse maikuus Poolas Gdanskis toimuvale üle - Euroopalisele draamaproductsentide seminarile. Kava on seal väga huvitav. Ma leian, et meie praeguse seisu juures oleks just äärmiselt oluline koostööpartnereid leida ja sidemeid sõlmida.

aga kui Teleteatri väliskomandeeringute lahtris seisab number 0, siis... Edasine on minu arvates juba ETV juhatuse probleem.

Muuseas, eks meil oleks ikka midagi kaasa ka võtta sellistele rahvusvahelistele kokkusaamistele, pole sugugi nii, et läheksime sinna ainult teisi vaatama!

● Jah, eks katsu mitte mõelda valgele karule... Mis teatril veel tulemas?

Jätkame teatrietenduste salvestamisi, eetriküps on Linnateatri "**Romeo ja Julia**" televersioon. Töö oli pikk ja vaearikas, võtsime ühe kaameraga ja püüdsime leida võttekohti Linnateatri maja erinevates paikades. Elmo Nüganen vaatas selle üle ja leidis, et ta ei karda publiku kaotust, mistõttu on meil luba anda tükk eetrisse varsti, kuskil teatripäeva paiku, hoolimata sellest, et "**Romeo ja Julia**" on veel Linnateatri mängukavas.

Aprillis hakkab ise tegema **K. Čapeki** ainetel üht politseilugu. Karin Nurmela alustab tükiga lastele, selle nimi on "**Tont nr. 5**".

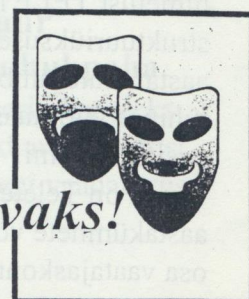
Sügisest on vist veel vara rääkida, eks?

● Kas teil on lemmikuid loojate hulgas, keda hea meelega ja alati kasutada tahaksite?

Kui mul raha oleks, kasutaksin palju rohkem filmirežissööre. Teleteater läheneb filmile kohutava kiirusega ja filmimeeste kogemused on vaieldamatult paremad. Aga filmitegijad on harjunud teistsuguste rahadega, kui mul pakkuda on. **Valentin Kuik** on ainus, kes on meil teinud ja teha tahtnud omi asju... Pakkumisi muidugi on olnud teisteltki, aga jah...

● Kuidas teile tundub, kas rahaküsimus laheneb kord - veel teie eluajal?

Ma olen vist pessimist, aga ma ei usu, et see Teleteatri osas laheneks. Vahel tundub, et ETV põhikirjas ette nähtud valdkondade puhul on prioriteedid paigast ära nihkunud. Ometi on just kultuur - ja ainult kultuur see, millega kommertskanalid kunagi tegelema ei hakka...

Õnne sünnipäevaks!

● KUI SA OLED POTSU JA ANNA-MARIA
SÕBER, AGA SEDA SA KAHTLEMATA OLED, NING
SULLE MEELDIB HIRMSAT MOODI
MARUMÜRÄMINE,
SIIS SA ENAM EI KÜSI, MIKS,
VAID TULED KOHE PÄRIS KINDLASTI

8. veebruaril kell 18.45

HOTELL "OLÜMPIA" KLUBISSE "BONNIE & CLYDE"
P.S. Saiaduskatte all võime tunnistada, et kes nüüd
POTSUST ja MARUMÜRÄMIKSIST midagi kuulnud pole,
siis "Olümpias" neist kahest täiesti uuest LASTEEKRAANI
SAATEST tõepoolest ka kuulda saab!

Sellise kutse saatsime meie jaoks usalduslikele väljaannetele, oma
koostööpartneritele ja õige paljudele inimestele, kelle kohalolek meie
kahe uue saate esitlusel meie jaoks oluline oli.

Nüüdseks on kõigil soovijail teada, mis on "Potsu" ja mis
"Marumürämiiks" ning kahtlemata nüüd ja edaspidigi teretunud kõik
arvamuseavaldused, kuid see, mis toimus Olümpias, oli omamoodi
julgestükk – katse kujundada avalikku arvamust enne, kui keegi
saateid näinud on.

Kohal oli umbkaudu 300 last ja parasjagu külalisi, ning see, et kolm
väljaannet sündmusele reageerisid, on ju igati kena! Pean hetkel sellist
positiivset arvamusekujundamist äärmiselt vajalikuks ja saan
absoluutselt aru, et LASTEEKRAANIL on siin oma vaieldamatud
eelised. Kindlasti on iga lapse jaoks suursündmus ekraanitegelastele –
ja veel tuliutele! – päriselt tere teha, neid näpuga katsuda ja koos
mõllata ning kõik oma pärimised ära pärida.

Ei juhtu ju sugugi iga päev, et kangelane telekraanilt sinu juurde
tuleb!

LASTEEKRAANIL on avalike ürituste korraldamisel pikaajalised
kogemused ja usun, et siiani on need ETV-le nii vajalikuks positiivset
imago loonud. Kindlasti ei olnud seekordne uute saadete esitlus
midagi erandlikku. "LAULUKARUSSELL 96" lõppkontserdid on
maikuus ja loodame, et – nagu ikka! – täissaalidele.

Eve Viilup

Lasteekraani peatoimetaja

RTI kingitus ETV-le

7. veebruaril külastasid
meie koolitusosakonda
Soome Raadio- ja TV-
instituudi (RTI) õppetöö
korraldaja Kristiina
Forström, õppejõud
Antero Takala ja Arto
Kaivanto. Kõneaineks oli
RTI poolt ETV-le
kingitusena mõeldud
koolitusprogramm teemal
KAAMERA JA STUUDIO.
Õppeprogrammi esimene
osa toimub 25. - 27. aprillil.
25.04 - teoreetiline loeng ja
ettevalmistav osa.
26.04 - praktiline töö
studios ja beeta-
kaameraga.
27.04 - tööde analüüs ja
kokkuvõte.

Kokku sai lepitud ka
aktiivsete osavõtjate arvus –
16 inimest, kellest
moodustatakse 4
neljaliikmelist
loomingulist töögrupp
(režissöör, kunstnik,
juhtoperaator, valgustaja)
analoogselt
saategruppidega.

Kuna heli osas kavandatakse
tulevikus eraldi õppust, on
seekord pööratud tähelepanu
ainult pildile, valguse ja
kaamera kasutamisele
studiotöös.

Juhul, kui soovijaid on ettenähtust
(16) rohkem, on võimalik osaleda
aktiivsete töörühmade kõrval n.-ö.
kuulajana.

**Siiski palume juba
varakult eelregistreeruda
koolitusosakonnas
tel. 4619**

Kes ees, see mees!

Eino Tandre

Kiviaed on ikka kergem kokku rääkida kui kokku kanda

(Paistu)

Ma ei kommenteeri seda "Äripäeva" artiklit üldse. Seni pole keegi esitanud ainustki kaalukat ja põhjendatud argumenti, miks peaks Eesti riik loobuma seadusega reguleeritud avalik-õiguslikust televisioonist. Kui keegi selle argumendi esitab, olen nõus kommenteerima.

Hagi Šein

ETV peadirektor

10 vaadatavamat saadet

vaatajate arv saate veerandtunni kohta ajavahemikus 20.12.95- 16.01.96

Eesti presidendi uusaastatervitus	ETV	491,000
Kuumad Kukerpillid	ETV	479,000
Reisile Sinuga	ETV	467,000
Õnne 13 (pühapäev)	ETV	451,000
AK uudised 19.30 + reklaam (teisipäev)	ETV	443,000
Õnne 13 (esmaspäev)	ETV	440,000
AK uudised 19.30 + reklaam (esmaspäev)	ETV	431,000
AK uudised 19.30 + reklaam (neljapäev)	ETV	427,000
Kolmas ball	ETV	422,000
Kodus ja võõrsil (kolmapäev)	ETV	416,000

Allikas: BMF

Ma ei ole sugugi esimene, kes arvab, et Eesti Televisiooni kirumine on mitmesugustel põhjustel moeasjaks saanud. See on selline hea suupärane teema, millest igaühel mõnus rääkida ja ajakirjanikul kirjutada. Kui aga heatasemeline ajaleht, nagu "Äripäev" seda kahtlemata on, järjekindlalt rõhutab, et Eesti Televisioon tuleb likvideerida, siis ei saa seda vist moega laisalt kaasa minemisega seletada. Siin paistab olevat tegu millegi muuga. Inimeste hoiakuid ei ole kuigi keeruline kujundada ja ehk on kellelgi iga hinna eest vaja niisugust mõtet kinnistada.

Kadri Taperson

ETV avalike suhete juht

"Äripäeva" juhtkiri 14. veebruarist teatab üldsusele, et aeg on ETV likvideerida, sest "eraõiguslik televisioon ja raadio toimivad piisavalt efektiivselt" ja "parim viis audiovisuaalse kultuuri kiireks arendamiseks oleks likvideerida maksumaksja kulul toimivad kohmakad moodustised riikliku televisiooni ja raadio näol." Eesti riik, kes on seni neid meediakanaleid siiski rahvale vajalikuks pidanud, "ei pruugi olla see kõige targem otsustaja, kes teab, mis on rahvale hea või paha. Ainus objektiivne kriteerium TV-kanali, raadiojaama ja ajalehe puhul on tema kuulatavus, vaadatavus ja loetavus," kinnitab "Äripäev". ETV vaadatavus üle 12-aastaste eestlaste seas on suurem kui kõigi erakanalite vaadatavus kokku. Baltic Media Facts'i andmed jooksva hooaja kohta on järgmised:

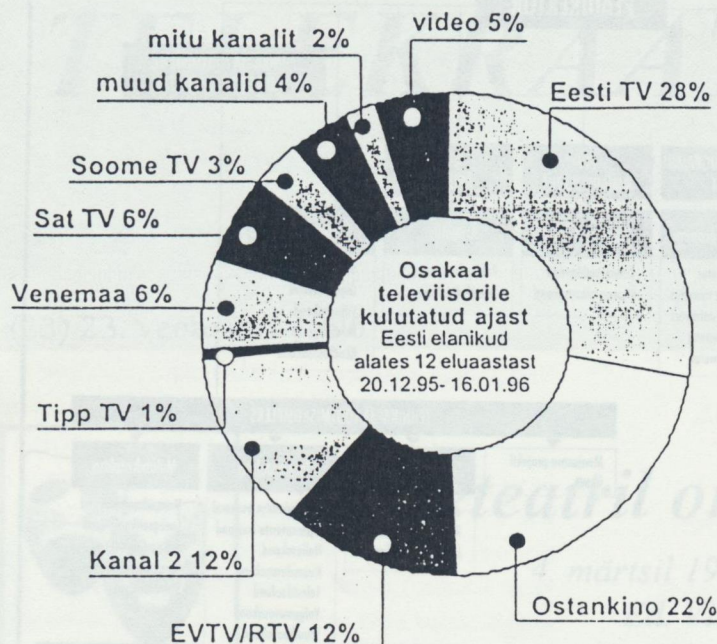
	Kanal2	ETV	RTV	TippTV	Kokku	ETV
27.09-24.10.95	20.9	11.3	6.9	1.3	40.4	43.3
25.10-21.11.95	19.4	11.0	7.4	1.7	39.5	43.9
22.11-19.12.95	17.8	10.7	6.0	2.1	36.6	43.6
20.12-16.01.96	14.8		19.6	2.0	36.4	44.9

Et vaadatavus on "Äripäeva" väitel ainus objektiivne headuse või halbuse kriteerium, jõuame huvitavale järeldusele: kuna ETV kui HALB tuleb likvideerida, on suur vaadatavus TV-kanali puhul paha. Peab märkima, et ETV likvideerimine oleks mõtlematu käik, kuna ETV kadumisel eestrist tekib reaalne oht, et erakanalitegi vaadatavus võib tõusta.

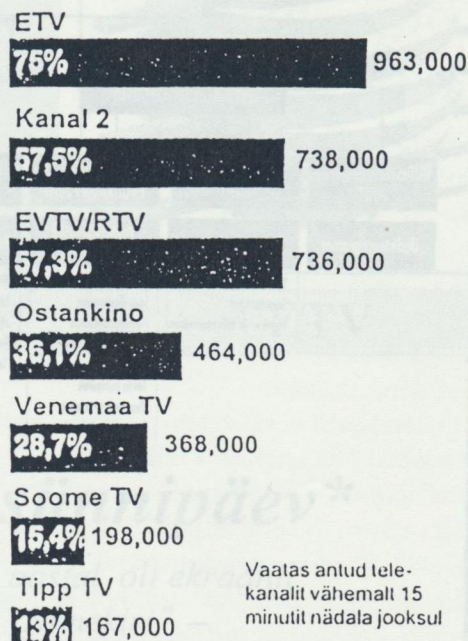
Salme Rannu

ETV programmitalituse juht

Televiisori vaatamine

Vaatajaskond

Vaatas antud telekanalit vähemalt 15 minutil nädala jooksul
Allikas: BMF

Keelekonarused

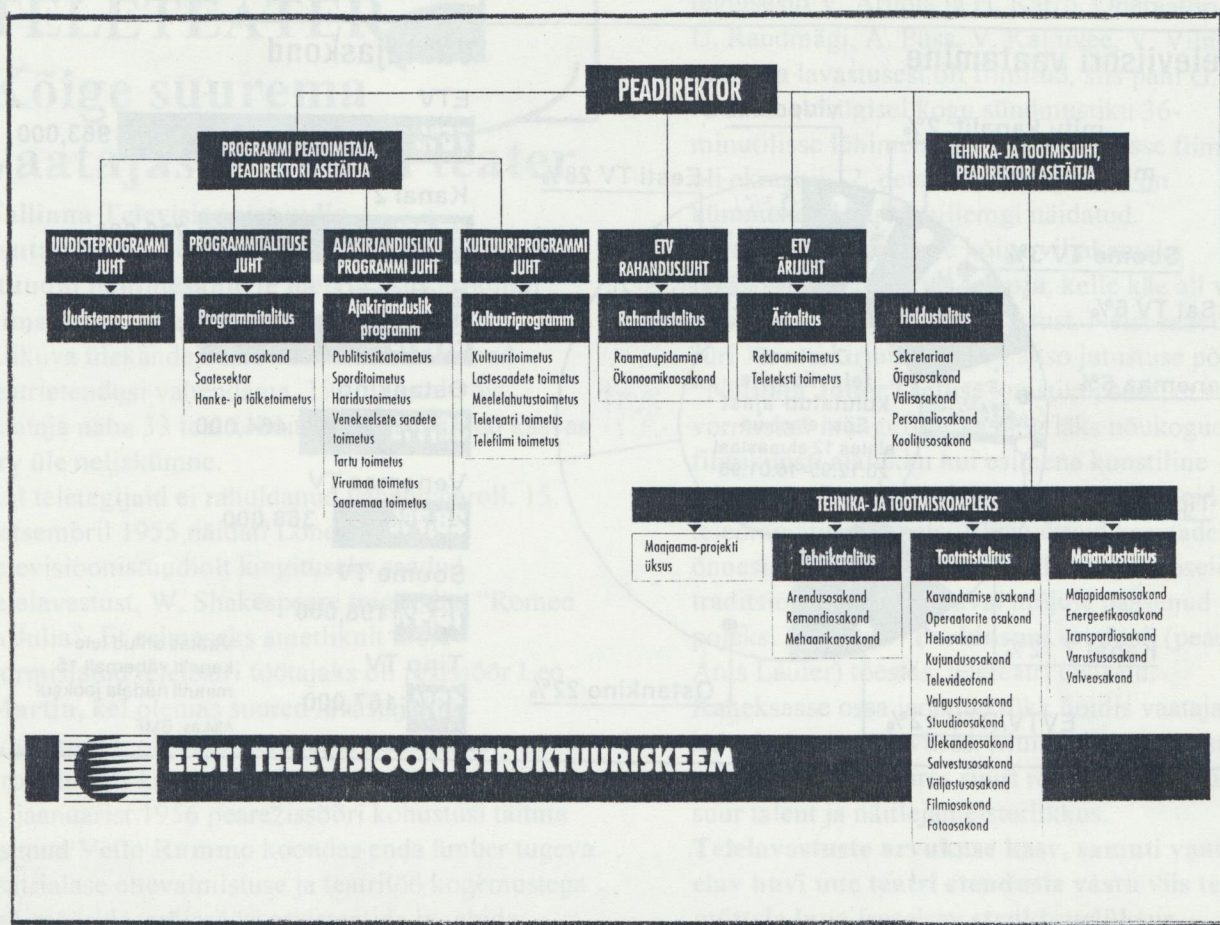
Sedastagem – keelekasutaja vajab tuge. Seda pakkudes möönan igaühe õigust jääda oma keelepruugi juurde, samuti õigust eksida ning olla vabameelne ja uuenduslik. Ometigi on keelekasutuses konarusi ja vigu ning maitsetustki, mida märkamata jätta tähendab emakeelest vähe hoolida. Kui korteris avastatakse *naabrite kaebuse tõttu juba kuu aega surnud olnud vanema naise laip* ja kui relvakandmise all mõistetakse käesolevas seaduses laetud relva endaga kaasaskandmist ning kõigil naistel soovitatakse läbi lugeda *Monpassani* novell “Roheline kombinee”, siis tuleb filoloogil sekkuda. Seaduses laetud relv annab õigustekstile jäljetonliku vaimukuse sära, millest jääb aga ilma vägivald prantsuse kirjaniku Guy de Maupassant'i nime kallal. Jah, *täna on priotiteet number üks kiirus ja üleolek ja vahel number kaks käsikäes käivad ülienesekindlus ja võhiklus...*

Kaia Alasi

Õnnitleme!

3.märtsil tähistab
25. tööjuubelit
Heidi Maasikmets,
4. märtsil
Kristi Neuland.

Palju õnne!

EESTI TELEVISIOONI STRUKTUURISKEEM

Kallis kaugel informatsioon...

Keegi kuskil teab alati kõike. Aga või ta sulle ütleva tuleb. Vahel ehk tulebki, aga kas just seda, mida vaja?

Üldse on infoga alalõpmata igavene häda. See, mis midagi pole, liigub ja loob ja lehvitab. Pärast tühjust tüli kui palju! Aga vaat see **oluline** on kogu aeg justkui kuskil kännu taga kinni. Inimesed oletavad, mõtlevad, kujutavad ette, kahtlevad ja kahtlustavad. Sest – tõepoolest! – misasja nad siis ikkagi sinna plangu taha ehitavad?!

Muide, mina ka ei tea. Kui teaksin, vahendaksin! Ma olen ju TEIE INFOleht. Või õieti peaksin olema. Täpsemalt: TAHAKSIN.

Ja ma olen olemas. Olen ju? Või...?

Muidugi, kõik on suhteline. Leht igatahes on. Infot... Vähevõitu, härrased, mis?

Loodan teie tähelepanule, hoolivusele. **Üksteise** vastu ja suhtes, muide.

Mina võin ju, omavahel öeldes, ka olemata olla.

Seni ootan endiselt teie kõigi teateid, märkusi, tähelepanekuid, soovide jne. INFOT, eks ole.

Teabetelekraat

elikk

Lea Arme

Teabetelekraat on ETV sekretariaadi väljaanne. Vahendas Lea Arme, tuba 611, telefon 4162
Kaastööd oodatud!

Järgmine number ilmub 7. märtsil.